

2022 – DOSARELE PATRIMONIULUI (CX):

există teoria universală a înțelegerii? - Wahrheit und Methode! - religia cărții?

– F. Szalay: s'a surpat odată cupola basilicei din Budapesta!

2022

Ermeneutica
a interpreta
a talmăci

Dosarele
patrimoniului (CX)

Anul rugăciunii
și sfinților isihasți

Întreprinzătorul F. Szalay a primit
pentru zidire și partea de zid a grilajului
461.650,02 coroane!

Challenges of Culture.
Past for the Future

religia cărții?

Hermes
- zeul mesager -
(mesagerul zeilor)
a călăuzi morții în lumea de dincolo!

Planul original
(premiul I)

Cât de scumpă e catedrala?
valoarea ei se urcă la 1.000.000 cor.

chivotul

Catedrala Mitropolitană

În lucrarea „Mitropolia ortodoxă română în Sibiu. Istoricul zidirii, 1857-1903” (Sibiu, 1908) sunt descrise și lucrările de zidire: «Îndată după sfințirea temeliei venit-au „meșteri mari și calfe de zidari”, mai mulți, veseli la vorbă și spornici la muncă; ca și furnicile alergau în dreapta și în stânga, în sus și în jos, după lucrul lor. Acei urmași ai meșterului Manole au pus cărămidă peste cărămidă, scoțând în curând zidul din săpăturile fundamentului; apoi - în sunetul doinelor și al strigătelor lor și adieți de aierul tomnatic - ridicat-au zidurile până la o înălțime de 4 metri, când - sosind iarna cu zăpadă și înghețuri - nu s'a mai putut lucra (...). 1903. În cursul iernii s'au cioplit pietrele de lipsă; iară în primăvară cu zăl îndoit s'a reînceput zidirea, care mereu creștea, și se ridica văzând cu ochii, încât în toamnă biserica a fost pusă sub coperiș. Zidul este în afară din cărămidă tescuită în fabrică, jumătate de culoare galbină și jumătate roșie; (...). Turnurile cele mari, cupola și turnulețele mai mici și preste tot porțile boltite, sunt mai întâiu construite din căpriori de fier, lucrați în fabrica Fabrițius din Sibiu. Numai subt coperișul turnurilor sunt 238 bucăți de fier, parte arcuri mari, parte cercuri ori șine verticale, cari încopiate de olaltă cu cuie puternice - formează căpriorii. Greutatea acestui fer face la ambele turnuri 7230 kl. (...) Asemenea este construită și cupola cea mare. Mai întâiu s'a construit un schelet puternic din fier, care apoi s'a umplut parte cu cărămizi, parte cu tinciueală în sistem Rabitz. Observăm, că înainte de-a începe construirea cupolei

întreprinzătorul (n.r. arh. Szalay) în înțelegere cu arhitectul conducător - conziderând diametrul prea mare al cupolei, așezate numai pe traversele zidurilor laterale și pe stâlpi de granit, - au propus a se face construcțiunile de fier și legăturile convenite și mai puternice, decum erau preliminate, ca nu cumva să se repeteze cazurile altcum atât de dese de surpare a cupolei. **Așa d.e. s'a surpat odată cupola basilicii din Budapesta; iară cupola bisericei mitropolitane dela Iași a căzut de 2 ori;** și la urmă nici nu s'a mai construit din nou, ci s'a înlocuit cu un coperiș simplu. **Întreprinzătorul a declarat chiar, că declină dela sine orice responsabilitate,** dacă nu se întăresc zidurile principale și laterale cu traverse de fier și cu un cerc foarte gros și puternic de fier, așezat jur împrejur deasupra zidului, pe care se razimă cupola, ferecată din toate părțile cu pante de fier. Consistoriul a conzultat în afacerea aceasta pe autorii planului Kommer și Nagy. Aceștia au răspuns, că orice pericol este exchis. **Cupola se poate clădi după planul original.** Cu toate acestea consistoriul - conștiu de marea răspundere, ce-o are - a preferit să primească în ședința sa dela 3/16 Martie 1903 părerea întreprinzătorului. Tot cu acel privilegiu a otărit și înălțarea întregei clădiri cu 15 cm. (2 cărămizi) și acoperirea turnurilor cu tinichea de aramă în loc de zinc; iară auriturile dela cruci și cupola să fie mai bogate.

Aceste schimbări, reclamate de soliditatea și de o înfățișare mai frumoasă a edificiului, au sporit cheltuielile cu aproape 50.000 cor. Odată construite fiind turnurile, cupola și turnulețele din fier, umplerea și acoperirea lor a mers repede, încât înainte de-a începe gerul întreaga biserică a fost pusă sub coperiș, terminându-se și caloriferul (încălzirea centrală cu aier)».

După dispunerea crucilor pe cele două turnuri (la 30 octombrie 1903) s-au continuat lucrările, pentru ca în toamna anului 1904 clădirea să fie terminată, urmând execuția lucrărilor de interior, sub presiunea nerăbdării credincioșilor ortodocși care așteptau momentul sfințirii. Între timp s-au executat cele 4 clopote (cu inscripții distincte), de firma Frideric Seltenhofer din Șopron. Puțini cunosc cerința „specială” a consistoriului, respectată de producător: «Pentruca sunetul tuturor, împreună trase, să producă o armonie evlavioasă, am cerut opiniunea profesorului de muzică George Dima din Brașov, carele a propus acordul E-mol sau mi-minor. Consistoriul a acceptat această propunere și a cerut lui Seltenhofer, ca întrucât **arta turnătoriei poate fixa sunetul clopotelor** - să combineze acordul de mai sus. Întrucât aceasta a succes sau nu, pot să constate cunoscătorii de muzică. (...) **1905.** Terminată zidirea ca atare a bisericei s'a dispus regularea terenului de lângă ea. Așa s'a făcut un grilagiu de fer atât dinspre strada Măcelarilor, cât și în dosul catedralei. **Lucrările de zid s'au încredințat tot întreprinzătorului Szalay, iar partea din fer a construit-o lăcătușul Irimie Purece.** Asemenea s'a făcut trotuar de beton în jurul bisericei, întocmirea unui parc și introducerea apeductului cu hydranții de lipsă pentru stropitul plantațiilor. (...)

Încheierea lucrărilor. Terminate fiind lucrările mai grele din lăuntru bisericei și îndeosebi pictura, care s'a făcut mai în urmă, consistoriul s'a grăbit a încheia încă în toamna anului 1905 toate lucrările, câte mai erau de lipsă, pentru a putea preda clădirea sfintei sale destinațiuni; (...). Pentru colaudarea lucrărilor de zidire s'a numit o comisiune din asesorii: Parteniu Cosma, Nicolae Ivan, Panteleon Lucuța și Ioan Preda, cari cu intervenția directorului dela oficiul militar de clădiri, arhitect Bücheler, arhitectii Rajner din Budapesta și Wolf din Sibiu, au examinat toată biserică - și

aflând-o peste tot solid clădită - **propun să se solvească întreprinzătorului suma din contract**, după ce va face puține îndreptări cerute de comisiune. (...)

Cât de scumpă e catedrala? De un deosebit interes este de sigur a reasuma în cele următoare cheltuielile, făcute până acum cu zidirea și ajustarea internă a catedralei. (...) 2. S'a plătit arhitecților pentru schițe și planuri: 12.580,40 cor.; (...); 4.Cele trei premii pentru planuri: 4500 cor.; 5.**Întreprinzătorul F. Szalay a primit pentru zidire și partea de zid a grilajului cor. 461.650,02**; 6.Arhitectul-controlor I. Schussnig - 8000 cor. (...) **Suma de 912.197,24 cor.**; 23. Mai adăugând la aceste prețul vaselor sfinte, a ornatelor, crucilor, cărților, etc. din inventariul catedralei, **valoarea ei se urcă la 1.000.000 cor».**

Pentru a descoperi arta ecleziastică, amintim că creștinismul este una din cele trei religii monoteiste contemporane (alături de iudaism și islam), avându-și originea în iudaism, perpetuându-se credințe și mituri născute pe malurile Eufratului, din urmă cu peste cinci milenii. Diversitatea bisericilor construite de arh. Szalay, ne determină să amintim una din definițiile date creștinismului. Astfel, reprezentanți ai islamului susțin că creștinismul este „**religia cărții**” (pentru importanța dată textelor sacre), deși se știe că creștinismul este religia lui Hristos, cel înviat. Antologia revistei „**Hermeneutica Bibliothecaria**” - „**Challenges of Culture. Past for the Future**”-„**TRECUT PENTRU VIITOR. Provocarea culturii**” (2009) readuce în atenție importanța hermeneuticii. Articolul program al revistei „**Re-Introducere sau: Dincolo de „teoria și practica” informării și documentării - Spre o hermeneutică posibilă și necesară**” îndeamnă la studiul „**Hermeneuticii**”, care «tradițional este arta - apoi știința - interpretării. Prin opera lui Hans-Georg Gadamer, ea a fost ridicată la rangul de teorie universală a înțelegerii». **Hermes a fost zeul mesager (mesagerul zeilor) din miturile Greciei**, un protector al curierilor, păstorilor, cartoforilor, mincinoșilor, negustorilor și oratorilor. El este **zeul care avea rolul de a călăuzi morții în lumea de dincolo**. De la numele lui a derivat termenul de „**Hermeneutică**”, apărut în epoca dezvoltării umanismului (sec. XV-XVI) filozofii încercând să interpreteze conținutul bibliei. În opera „**Wahrheit und Methode**” („**Adevăr și metodă**” - 1960) filozoful Hans-Georg Hadamer susține teoria prin care prin care una din problemele fundamentale ale hermeneuticii este de a da obiectivitate interpretării, independent de cel ce face analiza și de contextul istoric în care este efectuată.

(va urma)

Marius HALMAGHI

Sursa online:

tribuna.ro/stiri/cultura/2022-dosarele-patrimoniului-cc-exista-teoria-universala-a-intelegerii-wahrheit-und-methode-religia-cartii-f-szalay-sa-surpat-odata-cupola-basilic...

Tribuna
Dintotdeauna pentru totdeauna!

Eveniment Actualitate Stiri de pe strada mea Sport Cultura Sanatate Timp liber Tribuna femeilor Descopera lumea

2022 Dosarele patrimoniului (CX): există teoria universală a înțelegerii? - Wahrheit und Methode! - religia cărții? - F. Szalay: s'a surpat odată cupola basilicii din Budapesta!

Marius HALMAGHI 14.07.2022 22:15 399 vizualizari 0 comentarii

În: Tribuna, 14 iulie 2022